

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTOR: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă timbrul postal

SUMAR:

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Comisia Olimpicilor din Atena cu moștenitorii Zappa. Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea III: S. Glasberg cu prefectura județului Tutova.*

Curtea de apel din București, secțiunea II: Gabor Hutzky cu Ecaterina Se. Arion. — Observație de d-l D. Alexandresco.

Tribunalul județului Pulna, secțiunea III: Comerciantul I. C. Barasch cere acordarea unui moratoriu.

NECROLOG.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIUNEA I

Audiența dela 20 Noembrie 1909

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Comisia Olimpicilor din Atena cu moștenitorii Zappa

LEGI STRĂINE. — INTERPRETARE. — INSTANȚĂ DE FOND. — APRECIERE SUVERANĂ.

PERSOANĂ MORALĂ STRĂINĂ. — AUTORIZARE DE A STA ÎN JUSTIȚIE. — DACĂ IMPLICĂ RECUNOAȘTEREA CALITĂȚII LEGALE. — ART. 66 ALIN. III PR. CIVILĂ. — ART. 811 C. CIVIL.

PERSOANĂ MORALĂ STRĂINĂ. — EXISTENȚA EI ÎN TARĂ. — RECUNOAȘTERE. — AUTORIZARE DATĂ CONFORM ART. 811 C. CIVIL.

1° Interpretarea legilor străine fiind o chestiune de fapt, constatările instanței de fond asupra înțelesului și întinderii lor sunt suverane și scapă controlului Curței de casațiune.

2° Autorizațiunea dată unei persoane morale străine de a stă în judecată înaintea instanțelor române și a reclama un drept patrimonial, nu prejudică întru nimic fondul litigiului, nici nu implică în sine recunoașterea capacității sale legale de a beneficia de un legat, art. 66 alin. III din proced. civilă fiind clar și categoric în această privință, iar după art. 811 din codul civil, instituțiunea de uti-

litate publică care cere autorizarea de a primi un legat, fiind presupusă că există ca persoană morală conform legilor române.

3° Dacă în unele cazuri legiuitorul a dat delegațiune guvernului de a putea recunoaște ca existente unele persoane morale străine, cum sunt societățile comerciale constituite în străinătate, în ce privește, însă, celelalte persoane morale și în special instituțiunile de utilitate publică, cum sunt Olimpicile din Atena, nici o lege nu autoriză pe guvern a le recunoaște existența lor în țară. Autorizarea ce o dă guvernul în baza art. 811 din codul civil nu are de efect decât a completa capacitatea unei instituțiuni de utilitate publică de a primi un legat, ea nu poate însă crea persoana morală, nici să recunoască ca existentă în România o persoană morală străină, dacă această calitate nu i-a fost conferită prin o lege.

4° Nici chiar sub legislațiunea anterioară actualului cod civil, adică sub imperiul codului Caragea și regimul Regulamentului organic, așezămintele de folos public nu se puteau înființa prin simpla voință a testatorului, ci la alcătuirea lor luă parte Domnitorul, dimpreună cu obișnuita obștească adunare, cum se exprimă categoric art. 57 din Regulament.

No. 452. — Respins, ca nefondat, recursul făcut de comisia Olimpicilor contra deciziunii Curței de apel din București, secția III, cu No. 76 din 1907¹⁾, dată în proces cu moștenitorii defunctului V. Zappa.

S'au ascultat: d-nii avocați Em. Porumbaru, C. Sipsomo, C. Nacu și C. Stoicescu, în desvoltarea motivelor de casare; d-nii avocați C. G. Dissescu, I. Lahovari, Take Ionescu și C. C. Arion, în combateri; d-l procuror general C. R. Manolescu, în concluziuni.

1) V. această decizie în *Dreptul* No. 43 din 1907, p. 341. N. R.

Curtea, deliberând,
Asupra motivelor III și VI de casare :

III. «Nesocotirea regulii că mandatarul are atâtea calități distincte câte mandate convenționale sau legale are. Violarea art. 1201 c. civ și a principiilor în materie de autoritate a lucrului judecat, eroare gravă de fapt și exces de putere, omisiune esențială.

a/ «Ministerul de finance al Greciei, reprezentând pe statul grec în raporturile sale de interes privat, a reclamat, la 1892, succesiunea lui V. Zappa: Faptul că Ministerul de finance, printr-o dispozițiune specială, ar reprezenta în unele cazuri pe o persoană juridică distinctă de statul grec, pe comisiunea Olimpicilor, nu atrage ca consecință că el, lucrând în justiție în numele unuia dintre mandanți, a dedus prin aceasta și drepturile celui alt mandant în numele căruia n'a înțeles a lucra, chiar dacă Ministerul de finance, reprezentantul legal al Statului, ar fi aceeaș persoană cu Ministerul de finance, mandatar al comisiunii Olimpicilor.

«Curtea de apel, neținând seamă de această regulă elementară, consideră astfel că drepturile Olimpicilor au fost deduse în judecată, fără măcar ea pretinsul lor mandatar să fi reclamat în numele lor.

b/ «Curtea decide că este autoritate de lucru judecat față de Olimpice, fără a vedea că lipsește pentru aceasta una din condițiuni esențiale ale lucrului judecat, identitatea de persoane.

«In adevăr, la 1892, Statul grec, prin mandatarul său, Ministerul de finance, reclamă legatul lăsat de V. Zappa, pretinzând că el are dreptul de a beneficia de tot ce este dispus în favoarea comisiunii Olimpicilor, care nu e decât o ramură administrativă a Statului, adevăratul legatar fiind astfel prin urmare Statul, și numai printr-o eroare gravă de fapt și un exces de putere, Curtea poate pretinde că Olimpicele au legat și ele instanța.

c/ «Am susținut înaintea Curței că, chiar dacă Olimpicele ar fi reclamat la 1892 legatul lor, ele nu au putut deduce în judecată cu această ocaziune decât temeiurile cari stabileau existența lor în România, pe cari le aveau la acea epocă, și nu și pe acelea născute posterior în favoarea lor, și că nu se poate pretinde în mod serios că la 1892 s'a dedus în justiție o situațiune juridică care nu s'a produs decât la 1901, decretul de recunoaștere a existenței Olimpicilor fiind o cauză nouă a dreptului de a fi considerate ca existente în România.

«Curtea omite de a se pronunța asupra acestui mijloc esențial de apărare, și admitând că este față de cererea Olimpicilor autoritate de lucru judecat, nu ține în seamă că în ambele procese nu e, pe deoparte, identitate de chestiune desbătută, pe de altă parte, identitate de persoane».

VI. «Greșită interpretare și violarea art. 66 pr. civilă și 811 c. civil. Exces de putere.

«In ipoteza în care persoanele morale străine ar trebui să aibă o incuviințare a Statului român deosebită de aceea cerută de art. 811 c. civil pentru acceptarea legatului, în scopul de a putea reclama drepturi în fața instanțelor române, aceasta nu poate în orice caz fi decât o recunoaștere a unei persoane deja existente, iar nu o creațiune a aceleiaș persoane în România.

«Curtea, decidând că Olimpicele, deși recunoscute ca existente prin decretul din 13 Decembrie 1901 al guvernului, nu au totuși ființă în România pentru a stă în instanță și cerând pentru aceasta o lege care să creeze Olimpicele din nou în România, comite un exces de putere și violează principiile suscitete».

Având în vedere că comisiunea Olimpicilor sau legatelor din Athena, bazându-și drepturile pe testamentul olograf din 1860 al defunctului Vanghelie Zappa, a chemat în anul 1902 înaintea instanțelor judecătorești române, pe moștenitorii de sânge ai acestuia, spre a fi obligați a-i delăsă în stăpânire averea imobiliară, care a aparținut testatorului și în posesiunea căreia au fost

trimiși numiții succesori prin deciziunea Curții de apel din București secția I cu No. 103 din 1896¹⁾, și să-i restituie și venitul acelei averi cu începere dela încetarea din viață a uzufructuarului Constantin Zappa;

Având în vedere că Curtea de apel secția III, prin deciziunea atacată cu recurs, respinge în totul această acțiune pe motiv, între altele, că există în cauză autoritatea de lucru judecat decurgând din deciziunea No. 103 din 1896 citată mai sus, prin care s'a respins acțiunea care se intentase în 1892;

Având în vedere că, în această privință, discuțiunea între părți înaintea instanțelor de fond nu a urmat decât asupra unui singur element al autorității lucrului judecat, adică asupra chestiunii de a se ști dacă comisiunea Olimpicilor, care a intentat acțiunea din 1902, a figurat ca parte în procesul din 1892 care s'a rezolvat prin deciziunea No. 103 din 1896;

Considerând că Curtea de apel, prin deciziunea adusă în recurs, cercetează, mai întâi, cine după legile eline reprezintă în justiție comisiunea Olimpicilor, și după ce examinează și interpretează diferite legi și decrete ale Statului elin, decide că reprezentantul ei legal este Ministerul de finance al celui stat;

Considerând că, interpretarea legilor streine fiind o chestiune de fapt, constatările de mai sus ale instanței de fond asupra înțelesului și întinderii legilor eline sunt suverane și scapă controlului Curții de casațiune;

Considerând că, după aceasta, instanța de fond, pentru a decide că comisiunea Olimpicilor a fost parte în primul proces din 1892, cercetează și discută petițiunea de intentare a acelei acțiuni, concluziunile scrise ale părților, verificările de scripte ordonate, considerentele deciziei No. 103 din 1896, precum și motivele de casare invocate de statul elin în recursul său contra acelei decizii;

Considerând că din toate aceste acte rezultă în adevăr că, în anul 1892, Statul elin a intentat acțiunea, prin Ministerul său de finance, ca reprezentant al comisiunii Olimpicilor, pretinzând : 1) că comisiunea Olimpicilor fiind o ramură a administrației publice eline, legatarul lui Vanghelie Zappa este în realitate Statul elin, care este în drept a reclama legatul; 2) că, dacă s'ar decide că comisiunea Olimpicilor este o persoană distinctă de Statul elin, în acest caz cere acelaș legat și în numele acestei persoane pe care o reprezintă în justiție;

Că, instanța fiind astfel legată în acțiunea din 1892, Curtea de apel prin deciziunea No. 103 din 1896 decide în mod definitiv, față de reprezentantul legal al comisiunii Olimpicilor, Ministerul de finance elin, că comisiunea Olimpicilor, iar nu Statul elin, este legatarul defunctului V. Zappa, însă de oarece această comisiune este o persoană morală streină, care nici odată nu a fost recunoscută ca atare în România, legatul este caduc din cauza inexistenței legatarului în momentul morții testatorului;

Că, prin urmare, cu drept cuvânt instanțele de fond au găsit că comisiunea Olimpicilor a figurat în aceeași calitate în primul proces din 1892 care s'a terminat prin deciziunea No. 103 din 1896;

Considerând că decretul regal din 1901, nu a creat comisiunii Olimpicilor o nouă situațiune juridică pentru a putea intenta o nouă acțiune intimaților, având acelaș obiect și aceeași cauză;

Că, în adevăr, prin acest decret, dat în baza art. 811 din codul civil, guvernul autoriză comisiunea Olimpicilor

1) V. această decizie în *Dreptul* din 1896, No. 59, p. 430. N. R.

de a primi legatul lăsat de Vanghelie Zappa și de a putea stă în judecată înaintea instanțelor române, însă, autorizatiunea de a se putea adresa justiției pentru a reclama un drept patrimonial nu prejudică în nimic fondul litigiului, nici nu implică în sine și recunoașterea capacității legale a legatarului de a beneficia de legat; că, în această privință, art. 66 alin. 3 din procedura civilă este clar și categoric; că, art. 811 din codul civil presupune fără îndoială că instituțiunea de utilitate publică, care cere autorizarea guvernului de a primi un legat, există ca persoană morală conform legilor române;

Că, în unele cazuri, legiuitorul a dat delegațiune guvernului de a putea recunoaște ca existente unele persoane morale streine, cum sunt unele societăți comerciale constituite în străinătate; însă, în ce privește celelalte persoane morale, și în special instituțiile de utilitate publică, cum sunt Olimpicile din Athena, nici o lege nu autoriză pe guvern de a le recunoaște existența lor în țară; că autorizatiunea prevăzută de art. 811 este cerută mai mult în interesul societății și al familiilor, ca guvernul să vegheze ca asemenea instituțiuni să nu poată acumula averi considerabile în detrimentul rudelor și al circulațiunii bunurilor; prin urmare, autorizatiunea ce o dă guvernul pe baza acestui articol completează numai capacitatea instituțiunii de a primi un legat, ea nu poate însă crea persoana morală, nici să recunoască ca existentă în România o persoană morală streină, dacă această calitate nu i-a fost conferită în România prin o lege;

Că, contrar celor susținute de recurentă, chiar sub legislațiunea anterioară actualului cod civil, sub imperiul codului Caragea și regimul regulamentului organic, sub care s'a deschis succesiunea lui Vanghelie Zappa, așezămintele de folos public nu se puteau înființa prin simplă voință a testatorului, ci la alcătuirea lor lua parte domnitorul d'împreună cu obișnuința obștească adunare, cum se exprimă categoric articolul 57 din regulamentul organic, și cum, de altfel, a și fost definitiv judecat între părți prin deciziunea No. 103 din 1896; că dar decretul regal din 1901, dat posterior pronunțării acestei deciziuni, este inoperant în cauză;

Că, așa fiind, când instanța de fond, prin deciziunea atacată, respinge acțiunea comisînei Olimpicilor sau legatelor din Athena pe motiv că există în cauză autoritatea de lucru judecat, nu a comis nici un exces de putere, nici vre-o eroare gravă de fapt, nici n'a violat textele de lege vizate în aceste motive de casare;

Considerând că din momentul ce deciziunea atacată se menține pe motivul relativ la autoritatea lucrului judecat, rămâne fără interes a se mai cerceta celelalte motive de casare.

Pentru aceste motive, respinge.

SECȚIUNEA III

Audiența dela 3 Februarie 1910

Președința d-lui G. P. Petrescu, președinte

S. Glasberg cu Prefectura județului Tutova

CONTENCIOS ADMINISTRATIV.—CONSILIU DE IGIENĂ.—ÎNCHEEERE PENTRU STRĂMUTAREA UNEI FABRICI.—APEL LA MINISTERUL DE INTERNE. — DECIZIUNE. — DACĂ POATE FI ATACATĂ CU RECURS LA CONTENCIOS.—RESPINGERE.—ART. 41 LEGEA DE ORGANIZARE A CURȚEI DE CASAȚIE.—ART. 144 ALIN. 3 LEGEA SANITARĂ.

Incheerile consiliului de igienă cari vatamă un

drept patrimonial, pot fi atacate cu recurs direct la contenciosul administrativ în termenul prevăzut de art. 41 din legea de organizare a Curței de casație. Când însă partea nu a uzat de această cale, ci a atacat încheerea consiliului de igienă cu apel la Ministerul de interne, potrivit art. 144 al. 3 din legea sanitară, recursul făcut în urmă contra deciziunii Ministerului este inadmisibil, aceste deciziuni nefiind cuprinse între cazurile prevăzute de lege în care se poate face recurs la secțiunea contenciosului administrativ.

No. 41. — Admis, după divergență, incidentul ridicat și declarat inadmisibil recursul făcut de S. Glasberg contra deciziei Ministerului de interne, direcția sanitară, cu No. 15774 din 14 Aprilie 1909, în proces cu prefectura jud. Tutova.

S'au ascultat: d-l avocat G. Malcoci, în desvoltarea incidentului de inadmisibilitatea recursului; d-nii avocați T. Dragu și P. P. Poni, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra incidentului de neadmisibilitatea recursului:

Având în vedere că S. Glasberg a făcut recurs la această Înaltă Curte, secț. III, prin petiția înregistrată la No. 6209 din 5 Mai 1909, contra deciziei Ministerului de interne, direcția sanitară, No. 15774 din 1909;

Având în vedere că, prin această deciziune, s'a respins apelul ce numitul făcuse la Minister contra deciziunii consiliului de igienă din județul Tutova, No. 5 din 21 August 1908, prin care s'a dispus strămutarea fabricii de var ce are recurentul la marginea orașului Bârlad;

Având în vedere că petiționarul își întemeiază recursul său pe dispozițiunile art. 4, litera j, alin. III din legea Curței de casație din 1905, combinat cu art. 143 și 147 din legea sanitară;

Considerând că, potrivit acestei dispozițiuni de lege, dreptul de recurs nu este deschis decât numai contra deciziunilor date de prefect, de primarii comunelor urbane, de inspectorul comunal, precum și în contra încheerilor consiliilor de igienă, în cazurile prevăzute de art. 143 și 147 din legea sanitară, când, prin aceste deciziuni sau încheeri s'ar violă un drept patrimonial;

Considerând că acest text de lege coprinde o enunțare limitativă a cazurilor în cari este deschis recursul;

Că, între aceste cazuri nefiind cuprinse și deciziunile Ministerului de interne, urmează că aceste deciziuni nu sunt susceptibile de a fi atacate, pe temeiul acestei dispozițiuni, cu recurs la Curtea de casație;

Că, recurentul ar fi putut atacă încheerea consiliului de igienă al județului Tutova prin recurs îndreptat direct contra acestei încheeri la Curtea de casație, în termenul prevăzut de art. 41 din legea Curței de casație;

Că, însă, dânsul nu a făcut aceasta, ci a atacat acea încheere a consiliului de igienă cu apel la Ministerul de

interne, potrivit dispozițiilor art. 144 alin. 3 din legea sanitară, după care particularii ce se cred vătămați în interesele lor, vor apela la Ministerul de interne în contra deciziei consiliului de igienă publică, în termen de 10 zile ;

Considerând că este adevărat că, potrivit legii, recurentul are facultatea de a recurge atât la calea administrativă, cât și la calea judecătorească în contra încheierii consiliului de igienă, însă dânsul n'a uzat de această cale, decât în contra deciziei Ministerului de interne, ceea ce e neadmisibil față cu dispozițiile art. 4, lit. j, alin. III din legea Curții de casație;

Pentru aceste motive, admite incidentul și respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 3 Decembrie 1909

Președinta d-lui I. E. Dobrescu, președinte

Gabor Hutzky cu Ecaterina Sc. Arion

TESTAMENT MISTIC. — ACT DE SUBSCRIȚIUNE. — PECETLUIRE. — JUDECĂTOR CARE INSTRUMENTEAZĂ. — PREZENTAREA LUI LA DOMICILIUL TESTATORULUI. — ART. 864 C. CIV.

1° Formalitatea prescrisă de art. 864 din codul civil, cu privire la facerea actului de subscripție de către tribunal sau judecătorul-delegat, nu poate fi înțeleasă în sensul că actul de subscripție trebuie scris chiar de judecătorul care instrumentează. Scrierea actului poate fi făcută de grefier sau chiar de către oricare alt scriitor al tribunalului, sub dictarea și controlul judecătorului care instrumentează și care împreună cu grefierul au subsemnat actul de subscripție, scopul legii fiind atins prin aceasta.

2° Dispozițiunea din ultimul alineat al art. 846 c. civil nu poate fi privită ca o derogare la primul alineat al aceluiaș articol, de oarece nu este nici o rațiune de a distinge, din punctul de vedere al pecetluirii testamentului, între cazul când testatorul se prezintă înaintea tribunalului și acela în care judecătorul delegat se prezintă la domiciliul testatorului.

No. 343. — Gabor Hutzky a făcut opoziție în contra deciziei Curții No. 255 din 1908, dată în proces cu Ecaterina Sc. Arion.

S'au ascultat : d-nii avocați N. Titulescu și D. Alexandresco, în desvoltarea motivelor de opoziție ; d-nii avocați C. G. Dissescu și Max Gaster, în combateri.

Curtea,

Asupra opoziției făcute de Gabor Hutzky în contra deciziei acestei Curți No. 255 din 1908 :

Având în vedere că în discuțiune este acțiunea pornită de oponent la prima instanță, în contra intimatului Ecaterina Sc. Arion, prin care acțiune, astfel după cum a fost desvoltată înaintea Curții în ședința dela 3 Decem-

brie 1909, oponentul, în calitate de rudă și moștenitor al defunctei Sofia Bantaș-Willara, cere anularea testamentului mistic făcut de aceasta din urmă în ziua de 5 Noiembrie 1905, și prin care institue ca legatară universală a întregii sale averi pe intimata Ecaterina Sc. Arion, pentru următoarele două motive : 1° că procesul-verbal de subscripție după testamentul mistic menționat mai sus, nefiind scris conform art. 864 al. 6 din codul civil, de judecătorul delegat a merge în acest scop la locuința testatoarei și nici măcar de grefierul său, fapt pe care oponentul pretinde a-l dovedi prin martori și o verificare de scripte pe care le cere în acest scop, — testamentul este nul și ca atare acțiunea oponentului întemeiată ; 2) că pecetluirea testamentului nefiind făcută înaintea judecătorului delegat, după cum prevede categoric art. 864 alin. 4 din codul civil, în caz când, cum este în speță, testatorul din cauză de boală este în imposibilitate fizică de a se prezenta înaintea tribunalului, fapt care se constată din însuș actul de subscripție făcut de judecător, anularea testamentului mai ales pentru acest motiv se impune, și ca atare și din acest punct de vedere acțiunea oponentului fiind întemeiată urmează să fie admisă ;

Având în vedere că tribunalul prin sentința apelată a respins ca nesusținută această acțiune.

În ce privește primul motiv invocat de oponent :

Având în vedere că formalitatea prescrisă de art. 864 din codul civil, cu privire la facerea actului de subscripție de către tribunal sau judecătorul delegat, nu poate fi înțeleasă în sensul că actul de subscripție trebuie scris chiar de judecătorul care instrumentează ; că scrierea actului poate fi făcută de grefier sau chiar de către oricare alt scriitor al tribunalului, sub dictarea și controlul judecătorului care instrumentează și care împreună cu grefierul au semnat actul de subscripție, scopul legii fiind atins prin aceasta ;

Că interpretarea dată de oponent este contrarie însuș textului legii care prevede categoric că «tribunalul sau judecătorul va face actul de subscripție», iar nu «va scrie», ceea ce de altfel ar fi fost și inexplicabil pentru cazul anterior legii actuale de autentificare, când tribunalul însuș făcea actul de subscripție ;

Că, din contra, interpretarea dată textului art. 864 c. civ, după care actul de subscripție poate fi scris și de altă persoană decât de judecătorul delegat sau grefierul care-l asistă, este conformă și cu ceea ce se întâmplă sub imperiul actualei legi, din 1 Septembrie 1886, cu procesele-verbale de autentificare, care pot fi scrise de oricare altă persoană și semnate numai de grefier și de judecătorul care a instrumentat ; că, așa fiind, împrejurarea că în speță actul de subscripție a fost scris de altă persoană decât de judecătorul sau grefierul care l'a asistat, nu poate atrage nulitatea testamentului, și ca atare proba cu martori și verificarea de scripte cerute

de oponent în acest scop, sunt inutile și, în consecință, Curtea le respinge;

Că, dar, primul motiv invocat de oponent este neîntemeiat și urmează a fi respins.

În ce privește al doilea motiv:

Având în vedere că art. 864 din codul civil prescriind formele în care se face un testament mistic, prevede două ipoteze: aceea când testatorul se prezintă înaintea tribunalului în persoană și aceea când neputându-se prezenta la tribunal, se delegează un judecător care să se transporte la domiciliu spre a-i lua declarația; că textul sus citat dispune în prima sa parte, că testamentul se va prezenta tribunalului sau strâns și sigilat gata, sau se va strânge și sigila înaintea tribunalului; că aliniatul 4, prevăzând ipoteza când testatorul nu se poate prezenta înaintea tribunalului, prescrie că în acest caz prezentarea testamentului, pecetluirea lui și declarațiunea sus menționată, se vor face înaintea judecătorului numit de tribunal pentru acest sfârșit;

Considerând că dispozițiunea acestui din urmă aliniat al art. 846 din codul civil, nu poate fi privită ca o derogățiune la primul aliniat din punctul de vedere al pecetluirii testamentului, care pecetluire, după cum pretinde oponentul și după cum ar reieși din litera strictă a textului, ar trebui în acest caz să fie făcută chiar înaintea judecătorului delegat, fără posibilitatea, pentru testator, de a prezenta judecătorului testamentul său pecetluit gata, ca în prima ipoteză prevăzută de acest text;

Considerând, într'adevăr, că nu este nici o rațiune de a distinge din punctul de vedere pur și simplu al pecetluirii testamentului, între cazul când testatorul se prezintă înaintea tribunalului și acela în care judecătorul delegat se prezintă la domiciliul testatorului; că, dacă într'adevăr legiuitorul ar fi introdus în textul art. 864 acest din urmă aliniat ca o derogățiune la primul și aceasta în scopul de a evita posibilitatea substituirii testamentului, care după cum pretinde oponentul, ar fi mai posibilă în caz de boală a testatorului, atunci desigur logic ar fi fost ca și strângerea și introducerea în plic a testamentului, să se facă tot în același moment, și înaintea judecătorului, ceea ce însă textul articolului nu o cere și nici oponentul nu pretinde acest lucru;

Că, așa fiind, reiese în mod învederat că în acest din urmă aliniat legiuitorul spre a nu repetă aceleași cuvinte ca în primul aliniat și pentru a fi mai scurt s'a exprimat astfel, prezentarea testamentului, pecetluirea lui și declarațiunea sus menționată, se vor face înaintea judecătorului-delegat, voind prin aceasta a înțelege că prezentarea testamentului strâns și sigilat sau strângerea și pecetluirea lui, precum și declarația sus menționată se vor face înaintea judecătorului-delegat, fără ca prin aceasta să fi voit a introduce vre-o derogățiune la primul aliniat, derogățiune care în rațiune nu ar putea fi cu nimic justificată și al cărei interes, de fapt, în speță, ar fi

anihilat prin aceia că oponentul înaintea Curței a recunoscut că în cazul de față testamentul nu a fost substituit;

Că, așa fiind, și cel de al doilea motiv este neîntemeiat și urmează a fi înlăturat;

Având în vedere că, în ce privește celelalte motive invocate prin acțiunea dela prima instanță, cum este și acela privitor la anularea testamentului pentru captațiune, oponentul a declarat în ședința Curții dela 3 Decembrie 1909, că nu le mai susține și în consecință ele urmează a fi înlăturate ca atare;

Că, așa fiind, opozițiunea ca și apelul este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

Pentru aceste motive, respinge.

Semnați: I. E. Dobrescu, M. Gr. Ciocărdia, St. Miculescu, I. Baștea.

Opiniune

Având în vedere că oponentul Gabor Hutzky prin acțiunea în discuțiune, tinde la anularea testamentului mistic cu data de 5 Noembrie 1905, prin care Sofia Bantaș Willara, azi decedată, institue că legătură universală a întregii sale averi pe intimata Ecaterina Scarlat Arion, pe motiv, între altele, că pecetluirea testamentului nu este făcută înaintea judecătorului delegat a merge la locuința testatoarei care se găsea bolnavă în acel moment, astfel după cum prevede categoric art. 864 alin. IV din codul civil, pentru cazul când, cum este în speță, testatorul este în imposibilitate fizică de a se prezenta înaintea tribunalului;

Considerând că aliniatul IV al art. 864 din codul civil prevede categoric: «când testatorul din cauză de boală va fi în imposibilitate fizică de a se prezenta înaintea tribunalului, atunci prezentarea testamentului, pecetluirea lui și declarațiunea sus menționată, se vor face înaintea judecătorului numit de tribunal pentru acest sfârșit»;

Că dacă în aliniatul II al aceluiaș articol, legiuitorul prevăzând cazul când testatorul se prezintă singur înaintea tribunalului, dispune că: «testatorul va prezenta tribunalului competent, testamentul strâns și pecetluit, precum s'a zis, sau îl va strânge și-l va pecetlui înaintea tribunalului» această alternativă cu privire la modul pecetluirii testamentului, lăsate la facultatea și voința testatorului, este exclusă de însuș legiuitorul în celalt caz când testatorul este în imposibilitate fizică de a se prezenta înaintea tribunalului, de oarece, după cum s'a arătat și mai sus, pentru acest din urmă caz, legiuitorul a prevăzut un alt aliniat și anume aliniatul IV, menționat mai sus, care conține o derogățiune expresă și categorică la celalt alineat și a cărui rațiune nu se poate concepe, dacă într'adevăr legiuitorul nu ar fi voit ca modul pecetluirii testamentului se fie altul, în acest din urmă caz, decât acela prevăzut în aliniatul II;

Considerând că fiind vorba în speță de o derogățiune expresă și categorică, prevăzută într'adins de legiuitor,

după cum s'a arătat și mai sus, și într-o materie sacramentală și formalistică, cum este aceea privitoare la testament, unde legiuitorul, consacrand principiile din dreptul roman, face să fie respectată voința cuiva chiar după moarte, însă numai în anumite forme solemne, strict prevăzute de lege, nu se poate admite ca pe cale de interpretare, discutându-se rațiunea unei derogări exprese prevăzute de legiuitor, să se ajungă la înlăturarea ei, căci aceasta ar fi a legiferă, iar nu a interpreta legea.

Pentru aceste motive, sunt de părere a se admite opozițiunea.

Semnat, M. Vidrașcu.

Observație.—Testamentul mistic, secret sau tănuț, după cum îl numește art. 741 din codul Calimach, este acela pe care testatorul, care știe a ceti și a scrie (art. 865), *il iscălește* (art. 864), fie că l-a scris el însuș, fie că l-a scris altul, și-l prezintă autorității competente spre constatarea identității sale.

Testamentul mistic trebuie neapărat să fie *iscălit* de testator. Aceasta rezultă nu numai din eliminarea art. 977 fr., care permite testamentul mistic neiscălit de testator, dar și din termenii art. 864, care prevede anume formalitatea iscăliturii.

Testamentul mistic sau secret eră cunoscut atât în vechile noastre legiuri ¹⁾, cât și în dreptul roman ²⁾.

Acest testament nu numai că nu prezintă foloase serioase, dar încă este periculos: ^{1°} pentru că la redactarea lui adeseori intervine o mână străină; și ^{2°} pentru că adevăratul testament poate uneori fi sustras și înlocuit prin altul. De aceea sunt legislații cari nu admit acest mod de a testă. Astfel sunt, de exemplu, codul german ³⁾, codul civil elvețian, aplicabil dela 1912 ⁴⁾, etc.

1) Vezi C. Andr. Donici, capit. 35, § 12; art. 741 C. Calimach; art. 26, partea IV, capit. 3, C. Caragea, etc.

2) L. 21, Pr. Cod., *De testamentis, et quemadmodum testamenta ordinantur*, 6, 23. Vezi și Harmenopol, 5, 1, *De testamento hominum sui juris*, § 21, unde se zice: «*Secretum testamentum non admittitur, nisi sua illud subscriptione roboraverit. Unde nec mulieres nec illiterati secreto testantur*».

3) «*Das mystische Testament des französischen Rechts ist dem B. G. B. unbekant*», zice un autor. Vezi Ernst Barre, *Bürgerliches Gesetzbuch und Code civil*, § 171, p. 267.

4) Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 498 din acest din urmă cod: «*Testamentele pot fi făcute, fie prin act public, fie în forma olografă, fie în forma orală*». Și art. 508 din acelaș cod adaugă: «*Testamentul verbal (mündlich) încetează de a fi valid atunci când au trecut 14 zile de când testatorul și-a redobândit libertatea de a întrebuința una din celealte forme*».

Cum se face testamentul mistic?

Prima formalitate, care nu prezintă nici o deficultate, consistă în scrierea și *subsemnarea* testamentului. Testatorul îl scrie el însuș sau pune pe altul de-l scrie... *vel cujus lib et alterius manu* ⁵⁾, și-l *iscălește*, fără a avea nevoie de a-i pune data, căci testamentul se consideră ca săvârșit în ziua în care s'a făcut actul de suprascriere ⁶⁾.

A doua formalitate consistă în strângerea, pecetluirea testamentului și prezentarea lui judecătorului care instrumentează. Art. 864 face, în această privință, următoarea distincție:

^{1°} Când testatorul merge în persoană la tribunal, el prezintă testamentul său strâns și pecetluit, sau îl strânge și pecetluiește înaintea judecătorului care instrumentează, aceasta fiind lăsat la facultatea sa, făcând și declarația cerută de art. 864.

^{2°} Dacă, din cauză de boală, testatorul nu poate merge la tribunal, se delegează un judecător spre a merge la domiciliul sau reședința sa și, în asemenea caz, prezentarea testamentului, pecetluirea și declarația prescrisă de lege se fac înaintea judecătorului delegat; de unde rezultă că, în caz de transportarea unui judecător la domiciliul sau reședința testatorului, acest din urmă nu poate prezenta testamentul său strâns și pecetluit, ci trebuie să-l strângă și să-l pecetluiască înaintea judecătorului. Textul legii este, în adevăr, categoric, și nu putem zice așa precum pe nedrept pretinde majoritatea Curței și precum a decis altă dată și Curtea de casație ⁷⁾, că *nu este nici o rațiune de a distinge între ambele ipoteze*. Motivul pentru care legea cere ca, în caz de transportarea unui judecător la domiciliul testatorului, testamentul să fie strâns și pecetluit înaintea acestuia din urmă, este că, în asemenea caz, posibilitatea sustragerii adevăratului testament și înlocuirea lui prin altul, care nu este opera testatorului, este mai lesne de îndeplinit decât în cazul când testatorul merge însuș cu testamentul său la tri-

5) L. 21, Pr., Cod, tit. cit., 6, 23.

6) Art. 706 din codul spaniol cere, din contra, ca testamentul mistic să fie datat, arătându-se și locul unde el a fost făcut. «*El testamento cerrado podrá ser escrito por el testador, ó por otra persona á su ruego, en papel común, con expresión del lugar, día, mes y año en que se escribe*».

7) Bult. Cas. 1906, considerent dela pag. 656 și *Dreptul* din 1906, No. 20. Vezi în acelaș sens și *Tribun. Dolj, Dreptul* din 1905, No. 40.

bunal, Și, în orice caz, chiar dacă n'ar exista nici o rațiune care să justifice precauțiunea pe care de astă dată o ia legiuitorul, textul este expres și nu poate sub nici un cuvânt fi înlăturat, fiindcă toate formele privitoare la testamente sunt prescrise sub pedeapsă de nulitate (art. 886). Testamentul fiind, în adevăr, un act solemn, nu poate să aibă ființă legală, decâteori lipsește una din formele solemne prescrise de lege. Aceasta este rigoarea principiilor, și a decide contrariul, nu mai însemnează a interpreta legea, ci a o îndreptă și a legiferă, ceea ce judecătorul nu poate să facă fără a comite un vădit exces de putere.

A treia formalitate privitoare la testamentul mistic este întocmirea actului de *superscriere sau suprascriere*, iar nu de *subscripție*, după cum impropriu se exprimă legiuitorul nostru⁸⁾.

După art. 864, astfel cum a fost modificat prin legea asupra autenticității actelor, actul de superscriere se întocmește de însuș judecătorul care instrumentează fie în localul tribunalului, fie la domiciliul testatorului; și dovadă de aceasta este că, în Franța, unde instrumentează notarul, acesta însuș trebuie să scrie actul de superscriere, *sub pedeapsă de nulitatea testamentului*⁹⁾.

Cu toate acestea, Curtea admite, și de astă dată, intervenirea unei mâini străine, și această soluție a fost consacrată și prin alte decizii anterioare¹⁰⁾.

Avem ferma convingere că, la o analiză mai serioasă, Curtea de casație va fi cea dintâiu a-și schimba jurisprudența sa, mai ales asupra punctului relativ la strângerea și pecetluirea testamentului.

Lucrul, dealtmintrelea, nu este fără precedent.

8) Textul facez întrebuințează cuvântul *suscription*, pe care legiuitorul nostru din eroare îl traduce prin *subscripție*, căci nu e vorba aci de superscrierea testamentului (*subscriptio*), ci de superscrierea lui (*superscriptio*) sau de *iscălire* a lui *pe din afară*, după cum se exprimă codul Caragea (art. 26, partea IV, capit. 3), adică pe plicul care cuprinde testamentul, sau pe însuș testamentul, însă pe partea lui din afară, formalitate care are de scop neschimbarea testamentului și neînlocuirea lui prin altul . . . *ut exteriores scripturae fidei interiori servant*, după cum se exprimă jurisconsultul Paul în Sentințele sale (cartea V. tit. 25, § 5, *in fine*, *Ad legem Corneliam testamentariam*). Vezi Van Wetter, *Cours élément. de droit romain*, II, § 658, p. 392, care arată foarte bine deosebirea ce există între *subscriptio* și *superscriptio*. Vezi și Alex. Degré, *Dreptul* din 1875, p. 271, nota 1.

9) Cpr Laurent, XIII, 414; Demolombe, XXI, 384, etc.

10) Vezi Cas. rom. Bult. 1906, p. 906 și *Cr. judiciar* din 1906, No 49. *Idem*, Trib. Dolj, *Dreptul* din 1905, No. 40, p. 319, etc.

Ar fi deci de dorit ca această afacere să meargă în secții-unite, pentru ca acolo Curtea supremă să-și zică, cu autoritate, ultimul său cuvânt asupra unei chestiuni atât de importante. D. ALEXANDRESCO

TRIBUNALUL JUDEȚULUI PUTNA

SECȚIUNEA II

Audiența dela 19 Ianuarie 1910

Președinta d-lui N. C. Penculescu, președinte

Comerciantul I. C. Barasch cere acordarea unui moratoriu

MORATORIU. — AMÂNAREA PLĂȚILOR. — JENĂ MOMENTANĂ. — ART. 834 C. COM.

Moratoriul fiind o simplă amânare de plăți, motivată de o jenă momentană, el nu se poate acorda decât atunci când e siguranță deplină că cel care îl cere are de unde să-și plătească toate datoriile.

Tribunalul,

Având în vedere cererea făcută de comerciantul Iacob C. Barasch, din Adjud, cu petiția înregistrată la No. 16997 din 31 Decembrie 1909, de a i se acorda un moratoriu pe timp de șase luni:

Având în vedere că petiționarul Iacob C. Barasch, cu ocaziunea acestei cereri, a depus bilanțul, registrele sale comerciale și lista creditorilor cu indicarea domiciliului și sumele datorite acestora, iar tribunalul, prin jurnalul din 31 Decembrie, a admis, în principiu, cererea de moratoriu, dispunându-se în prealabil facerea unei expertize a averii acestuia, cum și convocarea creditorilor, cari să-și exprime părerea în privința cererii ce s'a făcut, însărcinând pe d-l C. Madgiaru a verifica registrele depuse;

Având în vedere că, din bilanțul și registrele prezentate, se constată că petiționarul Iacob C. Barasch are un activ de 83.568 lei 10 bani, la un pasiv de 65.475 lei 10 bani; iar din raportul de expertiză format de d-l A. Găină, rezultă că activul s'a evaluat la 70.170 lei 06 bani;

Având în vedere că, din procesul-verbal încheiat de judecătorul-sindic al tribunalului Putna, în ziua de 18 Ianuarie a. c., rezultă că s'au pronunțat pentru acordarea moratorului cerut un număr de 21 creditori, având creanțe în valoare de 30.019 lei 75 bani, și patru creditori cari au votat contra admiterii cererii de moratoriu, aceștia având creanțe în valoare de 4260 lei 75 b.;

Considerând că, conform dispozițiilor art. 834 cod. com., una din condițiunile esențiale pe care trebuie să o îndeplinească comerciantul care voește să obție dela tribunal un morator, este ca să justifice cu probe valabile că încetarea plăților a fost consecința unor evenimente extraordinare și neprevăzute sau în alt mod scuizabile;

Având în vedere că, din desbaterile urmate în instanță, rezultă că comerciantul Barasch nu a invocat în sprijinul său, pentru ca să intre în cadrul acestui text de lege, decât criza care bântue piața în momentul de față, provenită din cauză că recolta strugurilor din viile cari

înconjură târgul Adjud, unde el își are așezământul său comercial, a fost slabă, așa că acest fapt a contribuit ca vânzarea mărfurilor din magazinul său să nu se facă în proporțiile necesare de a putea face față plăților;

Considerând însă că acest mijloc nu poate constitui acele cauze extraordinare și neprevăzute, a căror consecință să fi produs încetarea plăților acestui comerciant, și pe cari tribunalul, în aprecierea sa, să le găsească demne de a justifica pentru petiționar acordarea moratorului cerut, întrucât legiuitorul prin cauze extraordinare și neprevăzute, a înțeles incendiul, naufragiul, războiul, crize mari economice, falimentele debitorilor, etc., cauze cari trebuie să scape prevederii obișnuite a omului;

Că, prin urmare, cauza invocată de petiționar și pe care nu o stabilește cu nimic în instanță, putându-se ușor prevedea — dacă în adevăr această cauză este încetarea reală a plăților sale — apoi această încetare de plăți se datorește mai mult neglijenței acestui comerciant, care și-a pus scadențele polițelor sale la epoci cari nu corespund cu încasările necesare pentru acoperirea lor;

Considerând că, din spiritul ce domină întreaga materie a moratoriilor, reese că legiuitorul a acordat această favoare numai acelor comercianți de bună credință cari cad victimă împrejurărilor arătate mai sus, iar nu și acelor cari, ca cel din speța de față, dovedește că a fost neglijent și și-a administrat rău averea sa, mai ales că, după cum singur a afirmat în instanță, a mai avut un moratoriu care nu l'a putut scăpa de situația tristă în care se află astăzi, scutindu-l a mai cere un altul;

Că, pe lângă acestea, se mai cere comerciantului care voește să obțină moratoriu să stabilească cu documente sau cu dare de garanții îndestulătoare că activul patrimoniului său covârșește pasivul;

Că din această cerință a legii reese clar că moratorul fiind o simplă amânare de plăți, motivat de o jenă momentană, el nu se poate acorda decât atunci când e siguranță deplină că cel ce l' cere are de unde să-și plătească toate datoriile;

Că deși rezultă din actul de expertiză aflat la dosar că acest comerciant ar avea un activ cu 5000 lei mai mare ca pasivul, însă tribunalul apreciind găsește că această covârșire a activului asupra pasivului nu e suficientă, ca să garanteze plata integrală a tuturor datoriilor sale, și aceasta reese din împrejurarea că tribunalul în calculul activului asupra pasivului trebuie să țină seamă de erori posibile de calcul, de variațiuni în valoarea mărfurilor, de perderile eventuale de încasări, la vânzări, transacțiuni, cum și de celelalte operațiuni relative la lichidare și totuși să rămâe siguranța pentru tribunal că datoriile vor fi plătite integral;

Că astfel fiind, și din acest punct de vedere cererea formulată de comerciantul Iacob C. Barasch este nejustificată;

Că, prin urmare, tribunalul conform art. 842 alin. ult. urmează să pășească fără întârziere la declararea în faliment;

Văzând și dispozițiunile art. 708 și urm. c. com.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte N. C. Penciucescu, respinge cererea.

Semnați: N. Penciucescu, Al. Macarovici.

NECROLOG

În trecerea spre cimitir, cortegiul regretatului Ciru Oeconomu s'a oprit înaintea Palatului de justiție, unde d-l consilier I. Cerkez, dela Curtea de casație, a rostit următoarea cuvântare:

Ce minte, orcât de pregătită a privi «ca un vis al nefinței, universul cel chimeric», ar fi putut totuși prevedea că Ciru Oeconomu, colegul nostru de alaltăeri, cel care luase parte în ajun la lucrările, la discuțiunile noastre, cel care se arăta plin de înfățișarea sănătății, plin de vioiciunea unui spirit ager și glumeț, plin de încredere într'un lung viitor, va zăcea deodată ca lovit de trăsnet sub ochii înspăimântați ai soției și copiilor săi iubiți, și spre marea uimire și durere a noastră și a tuturor celor ce l-au cunoscut, iubit și apreciat.

Ciru Oeconomu era un spirit distins și cultivat; posedă întinse cunoștințe juridice, cari i-au deschis de timpuriu cariera magistraturei și i-au procurat repede ridicarea din treaptă în treaptă până la instanța supremă, unde și-a îndeplinit însărcinarea cu demnitate și pricepere timp de peste 20 de ani.

Dar pe lângă acele cunoștințe juridice, Ciru Oeconomu posedă și studii clasice desăvârșite tot în școlile din Franța, unde își făcuse clasele umanioare. Această fericită pregătire, ajutată de o imaginație vie, l-a făcut să culeagă succese atât pe terenul judecătoresc, prin câteva discursuri perfecte ca formă, pronunțate cu ocazia solemnităților Curței, precum, între altele, studiul asupra vechilor noastre instituții judiciare, cât și pe terenul literar, prin nuvele, romane cu caracter istoric, precum: *Fiica lui Sejan*, *Răzbunarea lui Anastase*, și mai cu seamă povestirea *La Rucăr*, icoană vie a moravurilor zilei.

Câte alte poezii și glume ușoare, unele publicate, altele circulând din mână în mână, făceau petrecerea colegilor și a lumii juridice, și erau o dovadă de fericite însușiri ale firei sale optimiste, vesele și spirituale.

Toate s'au stins deodată, fără nici o prevestire, fără nici un semn premergător, și au făcut mai crudă lovirea, mai nețărmurită disperarea celor asupra cărora a veghiat până la ultima suflare cu cea mai dulce și neobosită grije.

Iar pe noi, din mijlocul cărora a fost răpit așa de neașteptat, ne-a lăsat plini de adâncă jale în fața unei asemenea îngrijitoare loviri.